Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 2.5 Sverige Licens.

Vad är SND? Varför SND?

Max Petzold, Elisabeth Strandhagen

2019-11-26

Stödtext till BILD 1

Syftet med denna presentation är att ge

1. En introduktion för dem som är nya i SND-nätverket / SND-sammanhang
2. En uppdatering för dem som har varit med längre, och för att förtydliga olika namn/begrepp som har introducerats på vägen
3. Goda argument för dem som känner att det behövs för att initiera eller få fart på DAU-arbetet vid lärosätet

En beskrivning av SND finns på Basecamp i mappen dokument från SND: ”Beskrivning av SND”.

SND:s vision

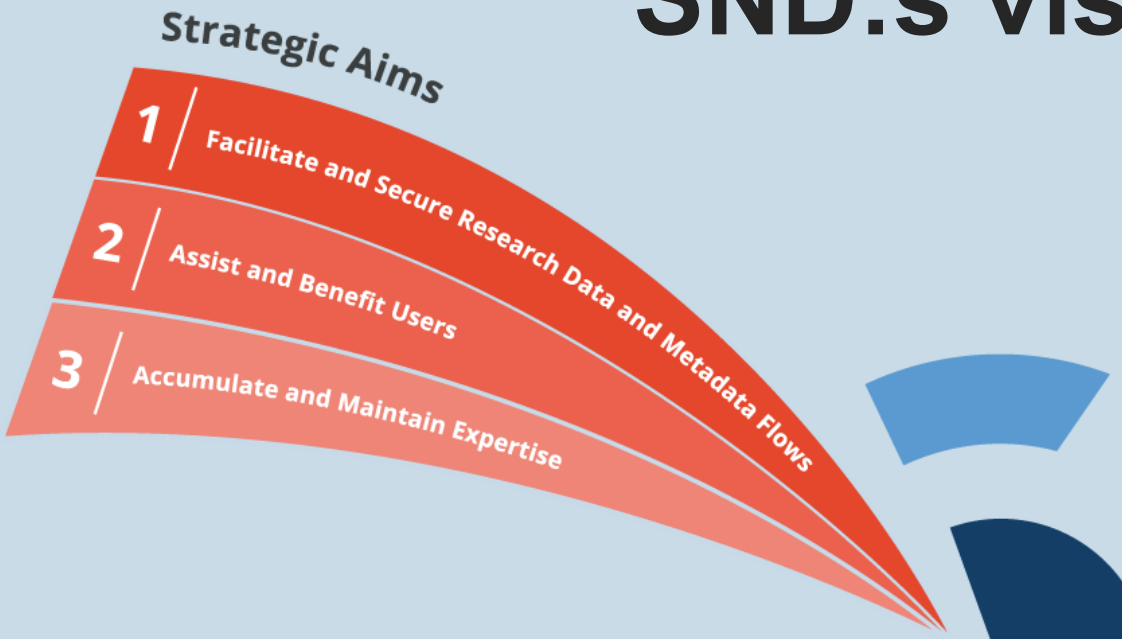

→ Vision

Our vision is to be part of a **global network** through which researchers can easily **share, find, access and reuse high-quality research data** – now and in the future.

We will make this happen by inspiring, energizing, and coordinating the development of **a trustworthy system of research data repositories** in Sweden.

SND:s organisation

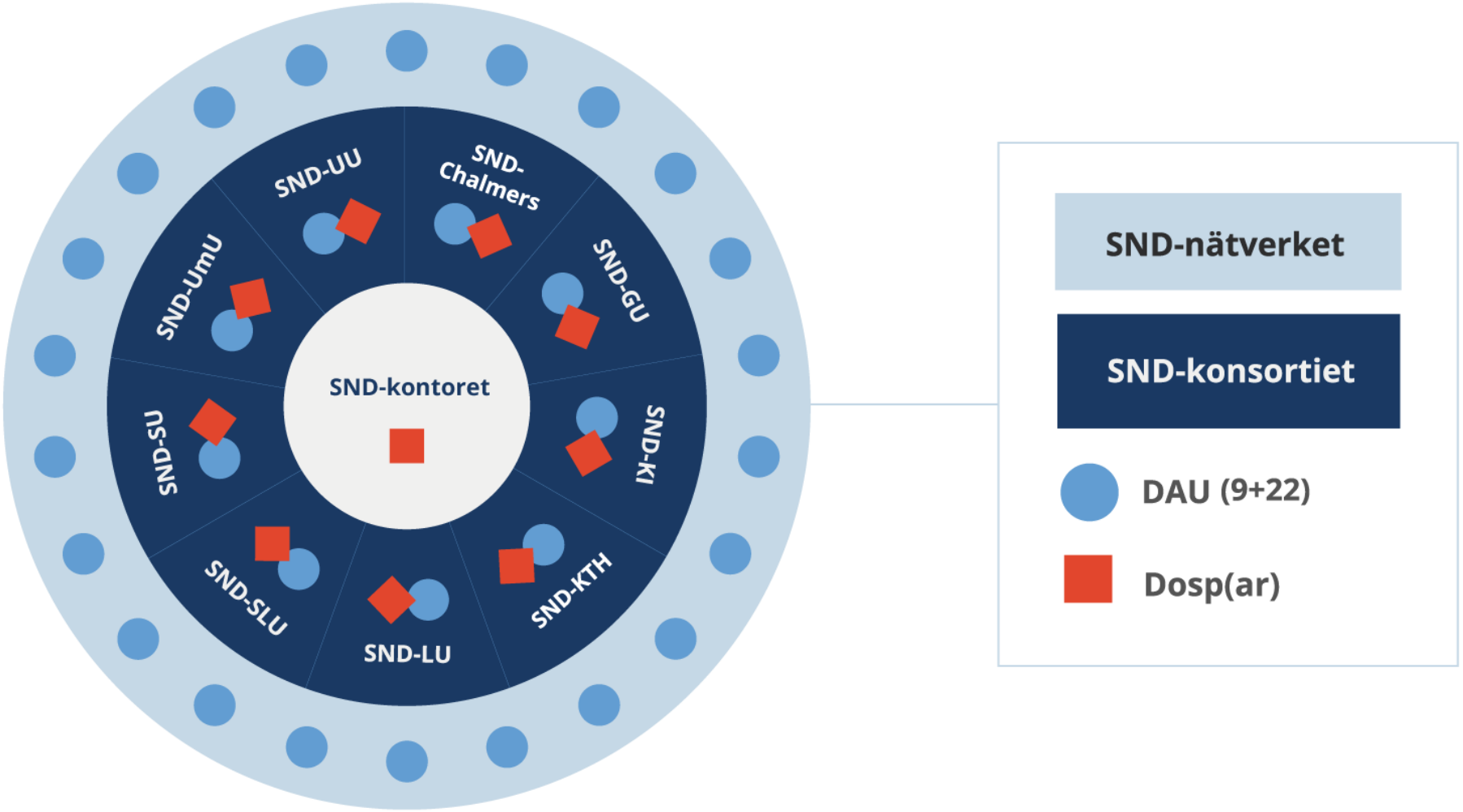

SND:s verksamhet

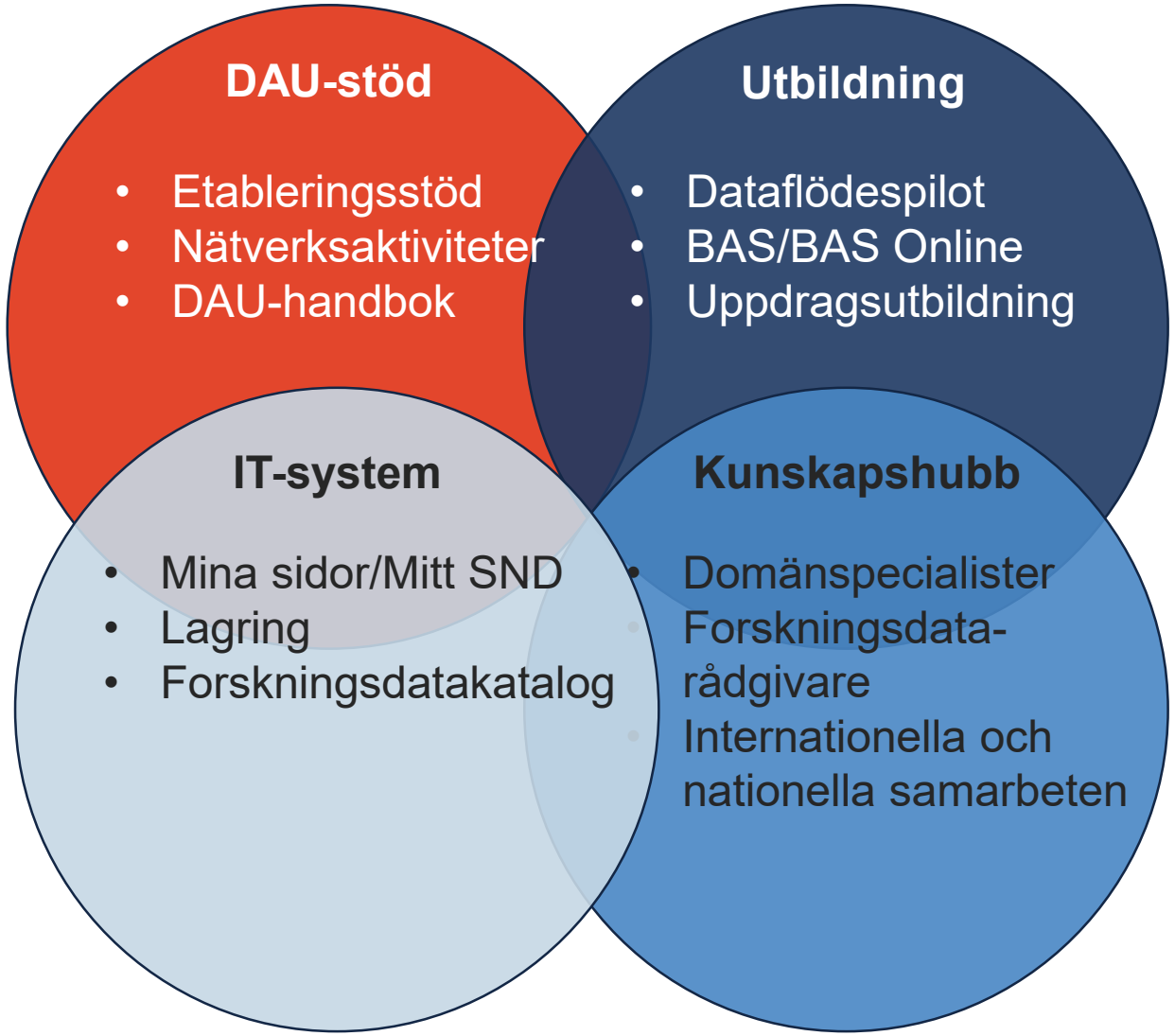

Stödtext till BILD 4

DAU-stöd:

- Etableringsstöd
    - Varje DAU tilldelas en kontaktperson vid SND-kontoret
    - SND ger stöd vid granskning och bedömning av inkommande metadata och data
    - Möjlighet för diskussion/ stöd på ledningsnivå (SND:s ledning)
    - Möjlighet för diskussion/stöd på IT-nivå
- Nätverksaktiviteter
    - Träffar. Så långt fysiska träffar, på gång att testa distansmöte
    - Särskilda möten utöver träffarna (arkivfrågor, IT-frågor, juridiska frågor)
    - Tillgång till Basecamp med dokument och diskussionstrådar
- DAU-handboken
    - Kravbeskrivning för att säkerställa att forskningsdata som publiceras i SNDs forskningsdatakatalogen ska beskrivas och uppfylla FAIR
    - Handboken – en wiki med beskrivning av hur kraven ska uppfyllas och hur datahantering bör bedrivas under hela forskningsprocessen, alltså även vad de som arbetar i forskningsprojekten bör tänka på och ta hänsyn till vid hantering av forskningsdata
    - DAU-handboken beskriver för tillfället hur SND-systemet fungerar nu men kommer när det webb-baserade systemet DORIS sjösätts (se nedan) att anpassas till detta.

Utbildning:

- Dataflödespilot
    - Genomförts vid ett antal lärosäten för att testa arbetet med forskningsdata i flödet forskare – DAU – lokal lagring. Workshops på lärosätet.
- BAS/BAS Online
    - Onlinekurs på SND:s webb som är en vidareutveckling av BAS16, ett utbildningspaket som gavs på 16-17 lärosäten under 2016-17. Riktar sig mot DAU.
    - Rekommenderas för alla som ska arbeta med DAU-frågor
    - Ligger till grund för ”Boråskursen”, se nedan
- Uppdragsutbildning med Högskolan Borås: ”Forskningsdata: tillgänglighet, hantering och samverkan”
    - Tredje omgången går nu, omgång 4 ges om tillräckligt med deltagare anmäler sig
- Material att använda av DAU för att undervisa forskare (Basecamp)
    - Om SND och arbetet med öppen tillgång, på svenska och engelska

    - Om ”vanliga missförstånd” (Jag äger mina data och Mina data kan inte göras tillgängliga för andra) tillgängliga nu, ska översättas till engelska. Ytterligare tre på gång
    - Workshop om att skriva DMP, kommer att finnas på Basecamp inom några dagar
- Workshops med SND-medarbetare på lärosätet (domänspecialister, forskningsdatarådgivare, senior rådgivare)
- Uppdaterade datahanteringssidor på webben snart klara, riktar sig mot forskare

Kunskapshubb

- Domänspecialister
    - Domän = vetenskapligt område eller typ av data
    - Är en nationell resurs, för hela SND-nätverket
    - Mestadels aktiva forskare med intresse och kunskap om datahantering inom sin domän
    - Gustav Nilsonne är samordnare på 50 % från 1/12
- Forskningsdatarådgivare
    - SND-kontoret, 12 personer med kunskap om hantering av data (tidigare datasamordnare)
    - Framför allt kunskap inom samhällsvetenskap, humaniora och medicin men breddning till kunskap inom fler områden pågår (nya datatyper in till SND, två nya anställningar inom naturvetenskap)
    - Dessutom en senior rådgivare för forskningsdata- och datarepositoriefrågor
- Internationella och nationella samarbeten
    - Nationella samarbeten som DMP-utveckling, RUT (VR), DiVA
    - CESSDA: training, expert guide, expert forum
    - IASSIST
    - Nordiska projekt, undervisningssamarbeten
    - Olika EU-projekt
    - Olika internationella communities

IT-systemen

- Mina sidor/Mitt SND
    - Mina sidor täcker de tjänster som går att nå genom inloggningen hos SND. **Forskare** kan enkelt få en översikt över sina befintliga databeskrivningar, skapa nya och återuppta pågående databeskrivningar.
      DAU får en översikt över de databeskrivningar som har lärosätet som huvudman. DAU:en kan granska dessa och skicka dem vidare för publicering i SND:s nationella forskningsdatakatalog.
    - ”Mitt SND”-begreppet är med i DAU-handboken nu men kommer att ändras till Mina sidor i versionen som släpps när DORIS sjösätts i början av 2020.
- DORIS (dataorganiserings- och informationssystem)

    - DORIS är ett flerårigt projekt för att utveckla ett sammanhållet system där forskare kan publicera forskningsdata och göra dem tillgängliga. Målet är att skapa ett verktyg som går att använda i hela processen, från beskrivning och uppladdning av forskningsdata till beställning av data för återanvändning eller granskning.
- PID (DOI)
    - En PID-policy för SND ska bli klar under början av 2020
    - Alla data ska i framtiden ha en PID – i vårt fall DOI
    - PID är en viktig del av certifiering och FAIR
    - DOI-prefix för varje lärosäte möjligt, avgift för detta ingår i brukaravgiften
    - Data som beskrivs och länkas till via katalogen får med automatik en DOI
- Lagring
    - Lagringslösningar inte SND:s ansvar men ändå viktig för vårt arbete
    - SUNET-projektet för att undvika en lösning för varje medlem i nätverket
    - API-lösning – att sammanfläta metadata i katalogen med data på lokal lagringsyta
    - Parallellt samverka kring lösningar för arkivering av forskningsdata
- Forskningsdatakatalog – ämnesanpassning
    - SND-katalogen är en strukturerad metadatakatalog som utgår från en standard, DDI.
    - Anpassningen till olika ämnen/discipliner innebär dock anpassning till andra metadatastandareder som t ex Metashare (språk)
    - Så långt anpassad till samhällsvetenskap, medicin, miljö och klimat, arkeologi, och språk. Dessutom finns ett generellt alternativ. Nya ämnesanpassningar kommer att tillkomma men inte under 2020.

Varför SND?

- ett enhetligt system för tillgång till forskningsdata i Sverige
- ett nätverk för att utbilda och samla expertis inom forskningsdatahantering
- en aktiv part i såväl nationellt som internationellt utvecklingsarbete
- kontrollerade och väldokumenterade forskningsdata
- garanti för långtidsbevarande av data och metadata
- en verksamhet anpassad till svenska förhållanden, regelverk och behov
- utvecklare av tekniska system och verktyg i framkant
- ett system av certifierade repositorier för forskningsdata

BILD 5

Varför SND?
Goda skäl till att välja SND som datarepositorium.

- **Ett enhetligt system för tillgång till forskningsdata i Sverige.**
  Samarbetet i nätverket och subgrupper innebär att alla lärosäten har förutsättning att hantera frågorna på samma sätt. Som forskare ska man kunna möta samma förutsättningar, inklusive tekniska verktyg och lösningar, oavsett vilket lärosäte man är på.

- **Ett nätverk för att utbilda och samla expertis inom forskningsdatahantering.**
  Genom SND-nätverket ser vi till att kompetens inom forskningsdatastöd och forskningsdatahantering utvecklas genom erfarenhetsutbyte bland nätverkets medlemmar inklusive SND i form av formell utbildning och informella möten.

- **En aktiv part i såväl nationellt som internationellt utvecklingsarbete.**
  SND fungerar som nätverkets kontaktyta gentemot ett antal nationella och internationella aktörer och intressenter. SND bidrar till det gemensamma arbetet, bevakar utvecklingen och för tillbaka kunskap till nätverket.

- **Kontrollerade och väldokumenterade forskningsdata.**
  SND ställer krav på miniminivån på metadata för de data som beskrivs i forskningsdatakatalogen. Vi bygger verktyg som ska möjliggöra för DAU:erna att granska de data, metadata och den dokumentation som görs tillgängliga inom ramen för SND-systemet.

- **Garanti för långtidsbevarande av data och metadata.**
  SND:s system för tillgängliggörande av forskningsdata konstrueras för att fungera tillsammans med lagrings- och arkivlösningar på svenska lärosäten som följer svensk arkivlagstiftning.

- **En verksamhet anpassad till svenska förhållanden, regelverk och behov.**
  Vid uppbyggnad av SND:s verksamhet och tekniska system för att tillgängliggöra forskningsdata tas full hänsyn till den lagstiftning som påverkar datas tillgänglighet och långtidsbevarande från Tryckfrihetsförordningen till Dataskyddsförordningen.

- **Utvecklare av tekniska system och verktyg i framkant.**
  SND har en egen IT-avdelning som utvecklar tekniska lösningar där sådana saknas.

- **Ett system av certifierade repositorier för forskningsdata.**
  SND:s mål är att nätverksmedlemmarna ska bli certifierade som pålitliga digitala repositorier för forskningsdata och arbetar aktivt för att detta mål ska uppfyllas.

Tack!